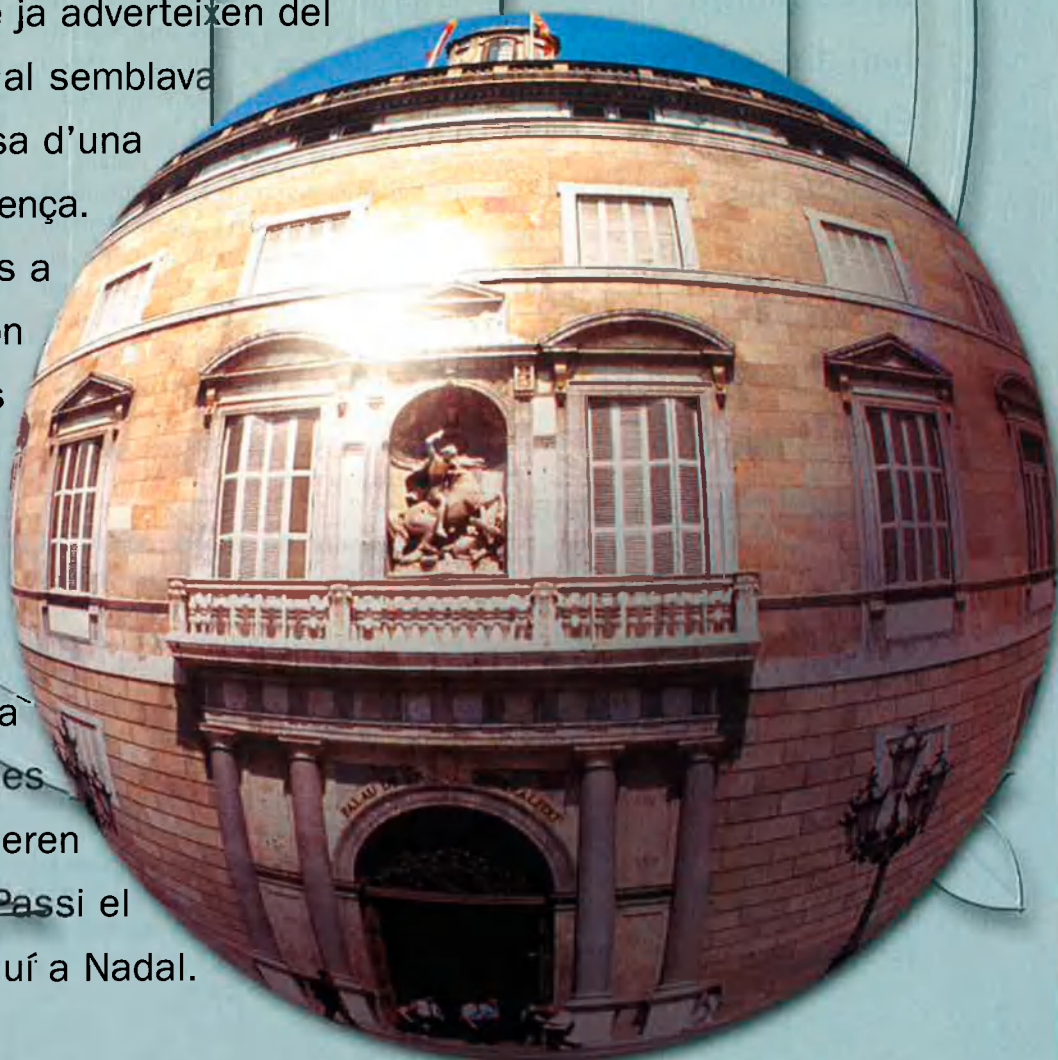


L'efecte 16-N

Alguna cosa ha passat a Catalunya. Les eleccions del 16 de novembre per escollir el nou Parlament de Catalunya han generat un grapat de reaccions que mai ningú no hauria imaginat. El nou mapa polític, sense cap mena de dubte, marca l'inici d'una etapa política, no sols a Catalunya, sinó a la resta dels Països Catalans i a l'estat espanyol. Independentment del Govern que sorgeixi de les negociacions entre les diferents forces polítiques és difícil imaginar que tot continuï igual. I a la capital de l'estat s'han despertat les alarmes que ja adverteixen del "perill català", el qual semblava endormiscat a causa d'una sobredosi d'autocomplaença.

Els partits grans a Catalunya ja no ho són tant. I alguns petits han crescut. El nou Govern de la Generalitat haurà de gestionar aquesta nova etapa de la política catalana en què poques coses seran com eren fins ara. Passi el que passi d'aquí a Nadal.





El canvi de paradigma

Els resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya han aixecat polseguera. El desgast dels dos partits majoritaris i el creixement dels minoritaris, especialment d'ERC –que esdevé pràcticament un tercer entre els grans–, anuncien l'arribada d'una nova etapa en la política catalana, que sembla que vol deixar enrere els lligams de la transició espanyola.

Els resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya, a més de ser inesperats gairebé per a tothom, són històrics.

Ho són, perquè signifiquen el final definitiu d'un paradigma polític i l'inici d'un de nou. I ja no es tracta només de parlar del final del pujolisme o del postpujolisme. Els resultats del 16 de novembre han mostrat un mapa polític diferent al que ha predominat aquests darrers 23 anys al Principat. Prova d'això són les reaccions que s'han activat a Espanya.

Aquest nou mapa polític català és més divers i plural. El bipartidisme ha quedat gairebé enterrat, probablement fins que el nou paradigma polític català estigui més ben definit. De moment, som en una època de transició en què els eixos principals de la política catalana s'estan reequilibrant. I, com és propi de les societats en transició, el ventall polític és més heterogeni i divers.

Els lligams de la transició. El bipartidisme, sorgit dels paràmetres polítics de l'anomenada transició espanyola, és avui tocat de mort a Catalunya. Les eleccions del 16 de novembre no sols han significat la retirada de Jordi Pujol de la primera línia política, sinó també la plasmació electoral de tota una generació sencera de catalans que ha crescut –i pràcticament nascut– sense haver participat ni viscut la transició del règim totalitari franquista en l'actual monarquia parlamentària.

Aquestes noves generacions han crescut sense la pressió ideològica dels lligams de la transició. De manera que els discursos polítics que s'articulen avui ja no tenen els automatismes que el canvi de règim pactat va introduir en la política a tots els àmbits de l'estat.

L'assentament de la modernització de l'estat espanyol, un dels principals objectius històrics d'un dels sectors més amplis del catalanisme polític, fa temps que ja s'ha assolit. Aquest estat fort, que ja s'ha homologat com a membre de ple dret en els principals organismes internacionals polítics occidentals (UE, OTAN, etc.), ja no té cap mena de debilitat. Fins a aquesta modernització, la debilitat exterior de l'estat espanyol havia estat, en certa manera, la fortalesa del catalanisme. L'aposta europeïsta i per la modernització de l'economia espanyola que havia fet el catalanisme hegemònic –reconoscible a CiU, però també en la majoria de formacions polítiques catalanes– havien servit per a establir unes aliances amb uns objectius comuns: suport en aquest procés de modernització i integració internacional a canvi de descentralització política.

Però aquesta aliança ha acabat esdevenint el problema principal per a la supervivència d'aquest catalanisme. És aquí quan podem començar a parlar de canvi de paradigma. Un cop l'estat s'ha modernitzat i s'ha fet un espai en la política exterior, la mateixa força obtinguda en aquest procés modernitzador s'ha girat en contra dels objectius

del catalanisme. I és potser durant aquesta darrera legislatura quan aquest fenomen s'ha fet més evident, amb una majoria absoluta del PP al Govern espanyol i un Govern en minoria de CiU a la Generalitat de Catalunya.

És en aquest context on cal situar els resultats electorals del passat diumenge 16 de novembre a Catalunya. Uns resultats que han obert un ventall de possibilitats de govern, però que han deixat ben clar que l'electorat reforçava les que fins ara havien estat les opcions més petites, especialment ERC, que pràcticament esdevé un tercer partit en discòrdia i que ha castigat les formacions que han gestionat la transició, CiU i PSC, des dels diversos àmbits de l'administració.

Govern "de concentració" i "tripartit". El nou mapa parlamentari català deixa diverses opcions per formar executiu. Durant aquesta setmana, doncs, les principals formacions polítiques catalanes negocien quina serà la sortida definitiva per a la constitució d'un Govern estable.

Sobre la taula de negociació hi ha uns elements bàsics acceptats per totes les forces polítiques del Parlament, excepte el PP: l'aprovació d'un nou Estatut i la millora del sistema de finançament.

De moment, es va confirmant el paper cada cop més destacat d'ERC en la futura configuració del Govern de Catalunya, sigui per activa o per passiva. La formació liderada per Josep-Lluís Carod-Rovira, tal com ja va deixar clar en la precampanya i també durant la campanya electoral, és partidària de la formació d'un govern de "concentració", per tirar endavant els grans reptes que comporten l'aprovació d'un nou Estatut o l'assoliment d'un sistema de finançament just per a Catalunya. Una proposta que dirigeixen a totes les formacions, excepte al PP. Aquesta, però, és una possibilitat amb molt poques opcions. De moment, ICV ja ha deixat clar que no pensa participar en un executiu amb la presència de CiU.

La negativa de la formació liderada per Joan Saura, doncs, condueix directament a dues opcions més. O bé un govern de concentració de les tres formacions polítiques catalanes principals,



Dalt, el Palau de la Generalitat de Catalunya, que espera ocupar. Sobre aquestes ratlles, Artur Mas i Jordi Pujol l'endemà de les eleccions, en la reunió de la federació CIU.

Les eleccions catalanes tracen un mapa polític nou.

Prova d'això són les reaccions que s'han activat a l'estat espanyol

CiU, ERC, PSC (primera opció defensiva pels republicans), o bé un govern tripartit, entre les formacions anomenades d'esquerra, de PSC, ERC i ICV.

CiU, PSC, ERC. Aquesta és, com dèiem, l'opció que prefereixen els in-

dependentistes. Però, si bé no es pot tancar cap possibilitat de totes les previsible, també presenta bastants esculls. El primer, per exemple, la dificultat del lideratge d'aquest hipotètic Govern. Tant CiU com el PSC han deixat clar que no acceptarien que els seus



Pasqual Maragall i José Montilla, a punt d'analitzar els resultats el dia 17, a la seu del PSC. Malgrat el desencís inicial, els socialistes catalans no descarten governar.

**Zapatero
va aconseguir que
el seu partit
escenifiqués
un suport absolut
als companys
catalans
per negociar
lliurement amb
qui convingui**

candidats, Artur Mas i Pasqual Maragall, respectivament, cedissin la presidència. Malgrat tot, alguns sectors socials i econòmics ja han expressat

que un Govern d'aquestes característiques no els semblaria malament i fins i tot aventuren que podria ser prou estable.

PSC, ERC, ICV. Aquesta és l'altra opció –de govern “tripartit”– que defensen les formacions liderades per Pasqual Maragall i Joan Saura. Per la seva

Prudència a la Catalunya Nord

A la Catalunya Nord, els resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya han estat rebuts amb una certa prudència, i ara per ara tothom està a l'expectativa del que pugui passar pel que fa a la formació del futur Govern.

Tot i això, els partits d'esquerra nord-catalans, i Christian Bourquin en particular, consideren que les forces d'esquerra són les guanyadores d'aquests comicis. Per això, el president socialista del Consell General dels Pirineus Orientals, la màxima institució de la Catalunya Nord, creu que Pasqual Maragall és el candidat més ben situat per succeir Jordi Pujol en el càrrec de president de la Generalitat. En canvi, l'alcalde conservador de Perpinyà, Joan Pau Alduy, considera que CiU ha guanyat les eleccions i opta per un pacte nacionalista entre convergents i republicans amb Artur Mas com a president de la Generalitat.

Malgrat tot, els dos polítics confien que, sigui quina sigui la coalició que governi a Catalunya, les relacions transfrontereres, institucionals, culturals, socials i econòmiques es mantindran. Un sentiment també compartit per la majoria del sector catalanista i nacionalista nord-català, que espera que la participació d'ERC en el futur Govern català contribuirà a reforçar i incrementar els intercanvis d'una banda i altra dels Pirineus.

Pel que fa a la regió del Llenguadoc-Rosselló, on les eleccions al Consell Regional es faran aquesta pròxima prima-

vera, tant Jacques Blanc, actual president del Llenguadoc-Rosselló i candidat a la reelecció, com Georges Fresche, el seu rival socialista, ja van manifestar abans de les eleccions catalanes que si eren escollits no tindrien cap inconvenient a col·laborar amb Pasqual Maragall o amb Artur Mas per enfortir l'euroregió occitano-catalana. Una cooperació transfronterera, però, que podria quedar reduïda al no-res en cas de victòria del Front National en aquests pròxims comicis al Llenguadoc-Rosselló, opció que no es pot descartar, sobretot després de la darrera reforma del sistema electoral, que podria beneficiar el partit ultradretà.

Pel que fa als partits nacionalistes nord-catalans, caldrà veure de quina manera afecten les seves relacions els resultats de les eleccions del Parlament de Catalunya. Actualment, tot i que per separat, el Bloc Català (integrat pel Partit per Catalunya, la branca nord-catalana de l'extingit Partit per la Independència –escindit d'ERC– i un sector escindit d'Unitat Catalana, UM) i Unitat Catalana mantenen relacions d'agermanament amb Convergència i Unió. Les difícils relacions entre el Bloc i les altres dues formacions nacionalistes podrien abonar la possibilitat d'anar obrint alguns espais d'entesa puntuals en l'àmbit local entre UM i ERC.

Pere Codonyan

banda, ERC no l'ha descartada mai, però l'observa amb reticències per les relacions del PSC davant del seu soci espanyol, el PSOE. Els socialistes catalans han afirmat que seran ells els qui decidiran els pactes a Catalunya. Fins i tot, malgrat les veus crítiques dins del PSOE, José Luis Rodríguez Zapatero va aconseguir que el seu partit escenifiqués un suport absolut als seus companys catalans per negociar lliurement amb qui convingui. En cas que es produís aquest pacte, ERC haurà d'explicar molt bé les seves raons al seu electorat més reticent a contribuir, amb el seu vot, a un Govern presidit per Pasqual Maragall.

Els governs "bipartits". El ventall de possibilitats, però, és més ampli encara. Hi ha diverses opcions de governs formats per dues forces. Una de les que més ha fet parlar és la integrada per CiU i ERC. Aquesta és l'opció que ara sí que defensa la federació nacionalista, liderada per Artur Mas, després d'haver-la rebutjada la legislatura passada —amb uns republicans menys forts, amb 12 escons— i d'haver preferit els acords esporàdics amb el PP, que llavors disposava del mateix nombre de parlamentaris que ERC.

CiU defensa ara un acord amb els republicans per mantenir a Catalunya "un govern nacionalista". Aquesta opció, de manera semblant que en el cas anterior del tripartit d'esquerres, podria tenir el rebuig d'una part de l'electorat d'ERC que no vol contribuir a mantenir CiU en el Govern català i que recorda els efectes devastadors per a la formació republicana dels pactes d'investidura el 1980 i de govern el 1984 amb CiU.

Cap de les hipòtesis de govern es poden descartar en el moment d'iniciar-se les negociacions. Com no es pot descartar, tampoc, un altre govern bipartit. Si les condicions de negociació d'ERC resulten massa altes per a CiU o el PSC, es podria configurar un govern de majoria només entre la federació catalanista i els socialistes catalans, de manera que els republicans quedarien a l'oposició. Aquesta opció, de fet, no la bandegen ni ERC, ni ICV. Els ecosocialistes van demanar al PSC que es



El candidat d'ERC, Josep-Lluís Carod-Rovira, amb Joan Puigcercós i Ernest Benach. Tot i la voluntat d'intentar entrar al futur Govern, aquest partit no descarta continuar a l'oposició.

comprometés a rebutjar un acord amb CiU. Portaveus del PSC han volgut deixar clar que "d'entrada" no pactaran amb CiU, però el cert és que, a mesura que han reposat una mica els resultats de les eleccions, i que en certa manera s'han assumit, aquesta coalició de govern entre els dos partits majoritaris perd força. Especialment a mesura que els socialistes catalans, i en especial el seu candidat, Pasqual Maragall, han anat recuperant-se del desencís del 16 de novembre. La figura de Maragall va quedar, sens dubte, molt tocada pels resultats electorals. Ara bé, el divendres passat, el comitè federal del PSOE va donar una alenada d'aire al candidat socialista, que va rebre el suport per negociar amb ERC. Se silenciaven així les veus que des del socialisme espanyol clamaven per un acord amb CiU per evitar que els independentistes entressin en el Govern de Catalunya. Caldrà veure, però, si durant el procés negociador els anomenats "barons" del PSOE, que ja han fet declaracions incendiàries, es mantindran realment en silenci.

Les condicions d'ERC. És innegable que la formació liderada per Carod-Rovira ha estat la que ha sortit més reforçada dels darrers comicis catalans. De moment aquest partit s'ha remès al

document de mínims que va presentar durant la campanya per començar a negociar amb la resta de formacions. Es tracta d'un document amb una vintena de punts bàsics i accions prioritàries que a parer de la formació independentista ha d'afrontar un futur govern de la Generalitat. Entre aquests punts destaquen l'exigència d'una gestió transparent i austera de l'acció de Govern i el compromís de no pactar amb el PP ni votar de manera diferent al Parlament de Catalunya i al Congrés dels Diputats. El document proposa també mesures per a incrementar l'autogovern i un finançament just, una nova llei de caixes, el foment de l'economia productiva, la millora de les infraestructures o el rebuig al PHN. En l'àmbit social proposa polítiques a favor de l'accés a l'habitatge, ajuts a les famílies o mesures per lluitar contra la violència de gènere. És cert que moltes d'aquestes propostes seran fàcilment assumibles per les altres formacions catalanes, però també ho és que altres seran molt més complicades.

Durant els propers dies es veurà el resultat final d'aquestes negociacions. Un resultat que deixarà clar cap a on aniran els canvis del paradigma polític en la Catalunya postpujolista.

Enric Rimbau